

ЗВІТ

Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих порушень законодавства України при здійсненні заходів з оборони держави

Відповідно до частини третьої статті 89 Конституції України, статті 4 Закону України "Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України", статті 87 Регламенту Верховної Ради України, Постанови Верховної Ради України "Про утворення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих порушень законодавства України при здійсненні заходів з оборони держави" від 27 березня 2025 року № 4338-ІХ (далі – Постанова № 4338-ІХ) утворено Тимчасову слідчу комісію Верховної Ради України з питань розслідування можливих порушень законодавства України при здійсненні заходів з оборони держави (далі – Комісія).

Головою Комісії обрано народного депутата України Бакумова Олександра Сергійовича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ").

Заступником голови Комісії обрано народного депутата України Цимбалюка Михайла Михайловича (депутатська фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина").

До складу Комісії обрано таких народних депутатів України:

Безугла Мар'яна Володимирівна	– позафракційна;
Богданець Андрій Володимирович	– депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ";
Бондар Михайло Леонтійович	– депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "ЄВРОПЕЙСЬКА СОЛІДАРНІСТЬ";
Бурміч Анатолій Петрович	– депутатська група "Відновлення України";
Горенюк Олександр Олександрович	– депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ";

Жмеренецький Олексій Сергійович	– депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ";
Костенко Роман Васильович	– депутатська фракція Політичної Партії "ГОЛОС";
Костюк Дмитро Сергійович	– позафракційний;
Марчук Ігор Петрович	– депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ";
Мінько Сергій Анатолійович	– депутатська група "ДОВІРА";
Мурдій Ігор Юрійович	– депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ";
Павленко Юрій Олексійович	– депутатська група "Платформа за життя та мир";
Разумков Дмитро Олександрович	– позафракційний;
Рудик Сергій Ярославович	– депутатська група "Партія "За майбутнє";
Федієнко Олександр Павлович	– депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ";
Яцик Юлія Григорівна	– позафракційна.

На першому, установчому, засіданні Комісії 27 березня 2025 року секретарем Комісії шляхом голосування обрано народного депутата України Бондаря Михайла Леонтійовича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "ЄВРОПЕЙСЬКА СОЛІДАРНІСТЬ").

Основними завданнями Комісії визначено розслідування можливих порушень законодавства України:

- 1) при здійсненні заходів з оборони держави;
- 2) під час використання коштів Державного бюджету України, спрямованих на здійснення заходів з оборони держави, у тому числі облаштування фортифікаційних споруд та інженерних загороджень, закупівлю

та постачання безпілотних літальних апаратів для військових частин і підрозділів Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань.

Звіт Комісії про виконану роботу підготовлений з урахуванням її завдань та особливостей діяльності.

За звітний період Комісія постійно проводила засідання, у тому числі у закритому режимі із заслуховуванням інформації з обмеженим доступом. Загалом на засіданнях Комісії розглянуто більше 40 питань, заслухано 172 представників органів державної влади, правоохоронних та контролюючих органів, Командування Збройних Сил України, органів місцевого військового управління (територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки (далі – ТЦК та СП), установ та організацій.

Упродовж перших шести місяців діяльності Комісія здійснювала роботу за такими напрямками:

1. Щодо будівництва фортифікаційних споруд та облаштування інженерних загороджень.

2. Щодо фактів порушень законодавства України при перетині державного кордону України під час дії правового режиму воєнного стану та реалізації заходів загальної мобілізації.

3. Щодо заходів, спрямованих на підвищення ефективності мобілізаційних процесів в Україні, вдосконалення роботи ТЦК та СП.

У рамках діяльності Комісії організовано та проведено розгляд таких питань:

про облаштування фортифікаційних споруд та інженерних загороджень: результати виконання робіт у 2024 році та завдання і графіки організації робіт на 2025 рік;

про факти можливого порушення законодавства України під час здійснення заходів з оборони держави;

про факти порушень законодавства при перетині державного кордону України під час дії правового режиму воєнного стану та реалізації заходів загальної мобілізації;

про можливі порушення законодавства України при закупівлі товарів, робіт і послуг у Національній гвардії України під час дії правового режиму воєнного стану, а також обставини, що стали підставою для відсторонення керівництва Національної гвардії України від виконання посадових обов'язків;

про діяльність ТЦК та СП, а також про факти порушень прав і свобод громадян України під час реалізації заходів з мобілізації;

про соціальне забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей.

Комісією на засіданні 16 вересня 2025 року було затверджено попередній звіт Комісії про виконану роботу за шість місяців (далі – попередній звіт Комісії) та згідно з пунктом 8 Постанови № 4338-ІХ внесено на розгляд Верховної Ради України відповідний проект постанови (реєстр. № 14077 від 26 вересня 2025 року).

ВИСНОВКИ

За результатами виконаної роботи протягом шести місяців Комісія дійшла таких висновків.

1. Щодо будівництва фортифікаційних споруд та облаштування інженерних загороджень

Роботи з будівництва фортифікаційних споруд та облаштування інженерних загороджень тривають, однак з певних причин такі роботи не виконано в повному обсязі Дніпропетровською, Донецькою, Запорізькою, Київською, Миколаївською, Одеською, Сумською, Харківською, Херсонською, Чернігівською обласними військовими адміністраціями, Службою відновлення та розвитку інфраструктури у Сумській області.

У зв'язку із низькими темпами та неналежною якістю виконання робіт деякими підрядними організаціями неодноразово спостерігається розірвання укладених договорів між замовником та виконавцем, що в свою чергу ставить під загрозу своєчасність виконання завдання з будівництва та облаштування фортифікаційних споруд та інженерних загороджень.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 січня 2025 року № 60 "Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо передачі, прийняття та утримання військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд" (далі – Постанова) силами Державної спеціальної служби транспорту прийнято під охорону для подальшого прийняття на баланс від обласних військових адміністрацій близько 70 відсотків опорних пунктів від загальної кількості.

Основними причинами несвоєчасного виконання вимог Постанови є: неналежне оформлення обласними військовими адміністраціями технічної документації або її часткова відсутність; усунення виявлених недоліків, допущених під час будівництва фортифікаційних споруд та облаштування інженерних загороджень.

З метою активізації запланованих робіт з будівництва фортифікаційних споруд та облаштування інженерних загороджень пропонується:

1) Міністерству оборони України:

розробити механізм передачі фортифікаційних споруд та інженерних загороджень, у тому числі незавершеного будівництва, їх утримання та експлуатації Державною спеціальною службою транспорту та подати його на затвердження Кабінету Міністрів України;

завершити формування структурного підрозділу з питань організації інженерних заходів з підготовки території держави до оборони та забезпечити його функціонування;

2) Генеральному штабу Збройних Сил України:

розробити та подати на розгляд Уряду проект Стратегії інженерного облаштування оборонних рубежів;

завершити формування плану виконання інженерних заходів з облаштування оборонних рубежів на перше півріччя 2026 року;

3) Кабінету Міністрів України:

затвердити механізм передачі фортифікаційних споруд та інженерних загороджень, у тому числі незавершеного будівництва, їх утримання та експлуатації Державною спеціальною службою транспорту;

затвердити стратегію інженерного облаштування оборонних рубежів;

4) Офісу Генерального прокурора:

провести перевірку щодо наявності або відсутності ознак кримінального правопорушення під час організації та будівництва опорних пунктів, використання бюджетних коштів Дніпропетровською, Донецькою, Запорізькою, Київською, Миколаївською, Одеською, Сумською, Харківською, Херсонською, Чернігівською обласними військовими адміністраціями, зокрема щодо будівництва опорних пунктів, які:

не відповідають проектній документації;

розташовані в місцях, що не відповідають затвердженим схемам будівництва та розташування, побудовані за старими проектами;

захоплені противником (знищені).

У разі встановлення ознак кримінального правопорушення та порушення законодавства здійснити відповідні заходи щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

Результат голосування:

"за" – 11,

"проти" – 0,

"утрималися" – 0.

2. Щодо заходів, спрямованих на підвищення ефективності мобілізаційних процесів в Україні, вдосконалення роботи ТЦК та СП

Ефективність мобілізаційних процесів в Україні залишається на низькому рівні.

Для підвищення ефективності роботи ТЦК та СП пропонується:

здійснити цифровізацію процесів шляхом створення цифрової екосистеми електронних сервісів для військовозобов'язаних (електронний ТЦК та СП), що дасть змогу поєднати всі функції, пов'язані з мобілізацією, забезпечить отримання громадянами послуг онлайн, прозору взаємодію з державою та належну трансформацію військового обліку;

обов'язково застосовувати засоби фото-, відеофіксації як стаціонарних, так і рухомих нагрудних бодикамер, на всіх етапах проведення заходів з мобілізації ТЦК та СП (під час здійснення оповіщення, взяття на військовий облік, видачі військово-облікових документів). Контроль за здійсненням фото-, відеофіксації та збереженням інформації покласти на підрозділи Військової служби правопорядку Збройних Сил України (далі – ВСП ЗСУ) (за територіальним принципом);

ввести штатні посади офіцерів з внутрішньої безпеки в обласних ТЦК та СП, які виконуватимуть завдання щодо виявлення, запобігання та попередження фактів порушення вимог законодавства працівниками, проявів корупції під час здійснення заходів з мобілізації. Спрямування та координацію діяльності офіцерів з внутрішньої безпеки обласних ТЦК та СП здійснюють підрозділи ВСП ЗСУ (за територіальним принципом);

передати окремі функції ТЦК та СП шляхом відокремлення підрозділів ТЦК та СП, які забезпечують соціальну підтримку військовослужбовців, ветеранів та родин загиблих (з подальшою цифровізацією процесів надання відповідних послуг), до центрів надання адміністративних послуг, що дасть змогу зменшити бюрократичне навантаження та корупційні ризики, а також підвищити ефективність та якість надання соціальних послуг;

підвищити ефективність діяльності ТЦК та СП шляхом покращення показників укомплектованості ТЦК та СП, відбору та призначення вмотивованих військовослужбовців, спроможних виконувати завдання з мобілізації. Проведення на системній основі обов'язкових регулярних тренінгів з етики, психології та комунікації (заняття, підвищення кваліфікації тощо);

удосконалити систему управління ТЦК та СП шляхом підпорядкування ТЦК та СП безпосередньо Генеральному штабу Збройних Сил України та позбавлення Командування Сухопутних військ Збройних Сил України функцій щодо контролю заходів з мобілізації та керівництва ТЦК та СП. Підпорядкування ТЦК та СП здійснювати за схемою: Генеральний штаб Збройних Сил України – обласні (м. Києва та м. Севастополя) ТЦК та СП – районні (районні в м. Києві) ТЦК та СП. Загальну координацію заходів з мобілізації ТЦК та СП покласти на мобілізаційний підрозділ Міністерства оборони України.

З цією метою пропонується:

1) Міністерству оборони України:

розробити механізм впровадження та порядок функціонування цифрової екосистеми електронних сервісів для військовозобов'язаних;

ввести штатні посади офіцерів з внутрішньої безпеки в обласних ТЦК та СП, які виконуватимуть завдання щодо виявлення, запобігання та попередження фактів порушення вимог законодавства працівниками, проявів корупції під час здійснення заходів з мобілізації. Спрямування та координацію діяльності офіцерів з внутрішньої безпеки обласних ТЦК та СП здійснюють підрозділи ВСП ЗСУ (за територіальним принципом);

розробити та подати на розгляд Уряду зміни до нормативно-правових актів щодо передачі окремих функцій ТЦК та СП шляхом відокремлення підрозділів ТЦК та СП, які забезпечують соціальну підтримку військовослужбовців, ветеранів та родин загиблих (з подальшою цифровізацією процесів надання відповідних послуг);

2) Генеральному штабу Збройних Сил України забезпечити підпорядкування ТЦК та СП безпосередньо Генеральному штабу Збройних Сил України за схемою: Генеральний штаб Збройних Сил України – обласні (міські) ТЦК та СП – районні (районні в містах) ТЦК та СП. Позбавити Командування Сухопутних військ Збройних Сил України функцій щодо контролю заходів з мобілізації та керівництва ТЦК та СП. Загальну координацію заходів з мобілізації ТЦК та СП покласти на мобілізаційний підрозділ Міністерства оборони України.

Результат голосування:

"за" – 11,

"проти" – 0,

"утрималися" – 0.

3. Щодо перетинання державного кордону України під час дії правового режиму воєнного стану

На підставі отриманої Комісією інформації та аналізу нормативно-правових актів, що регулюють порядок перетинання державного кордону громадянами України, встановлено необхідність усунення норм, що передбачають закріплення дискреційних повноважень, зокрема таких, які надають можливість посадовим особам Державної прикордонної служби України самостійно встановлювати підстави для перетинання державного кордону громадянами України.

З метою здійснення належного прикордонного контролю та унеможливлення зловживань посадовими особами Державної прикордонної служби України при прийнятті рішення щодо надання дозволу або відмови у перетинанні державного кордону України пропонується:

1) Державній прикордонній службі України:

припинити практику надання в індивідуальному порядку дозволу на виїзд за кордон військовозобов'язаним у випадках, не передбачених законом, зокрема на підставі звернень від органів державної влади;

розробити та подати на розгляд до Кабінету Міністрів України зміни до нормативно-правових актів, що регулюють порядок перетинання державного кордону громадянами України, зокрема, щодо запровадження єдиної автоматизованої системи реєстрації виїзду за межі України та в'їзду в Україну громадян України, у тому числі військовозобов'язаних, та здійснення контролю і належного реагування за дотриманням строків виїзду за кордон та повернення військовозобов'язаних в Україну;

2) Кабінету Міністрів України затвердити відповідні зміни до нормативно-правових актів, що регулюють порядок перетинання державного кордону громадянами України, а в разі необхідності підготувати і подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції про внесення відповідних змін до законодавчих актів.

Результат голосування:

"за" – 11,

"проти" – 0,

"утрималися" – 0.

Відповідно до Постанови Верховної Ради України "Про попередній звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих порушень законодавства України при здійсненні заходів з оборони держави" від 17 грудня 2025 року № 4733-IX (далі – Постанова № 4733-IX) попередній звіт Комісії взято до відома, оприлюднено на офіційному веб-сайті Верховної Ради України та направлено Президенту України – Верховному Головнокомандувачу Збройних Сил України, Кабінету Міністрів України, Міністерству оборони України, Міністерству внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора, Службі безпеки України, Державному бюро розслідувань, Національному антикорупційному бюро України, Національній поліції України, Бюро економічної безпеки України, Державній прикордонній службі України, Державній спеціальній службі транспорту для розгляду в межах їх компетенції та відповідного реагування.

Органам державної влади та іншим державним органам, зазначеним у пункті 2 Постанови № 4733-IX, доручено у місячний строк поінформувати Верховну Раду України про результати розгляду попереднього звіту Комісії.

За результатами опрацювання висновків і пропозицій, зазначених у попередньому звіті Комісії, затвердженому Постановою № 4733-IX, центральні органи виконавчої влади, інші державні органи надали Комісії таку інформацію:

1. Міністерство оборони України (лист від 19.01.2026 № 220/951):

1) щодо розроблення механізму передачі фортифікаційних споруд та інженерних загороджень, у тому числі незавершеного будівництва, їх утримання та експлуатації Державною спеціальною службою транспорту та подання його на затвердження Кабінету Міністрів України:

Міністерством оборони України підготовлено проект постанови Кабінету Міністрів України про внесення змін до Порядку передачі, прийняття, утримання, обслуговування, охорони та ведення оперативного обліку військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, в якому передбачено механізми передачі фортифікаційних споруд та інженерних загороджень, у тому числі незавершеного будівництва;

2) щодо завершення формування структурного підрозділу з питань організації інженерних заходів з підготовки території держави до оборони та забезпечення його функціонування:

відповідно до директиви Міністерства оборони України від 30 липня 2025 року № Д-226/24 8 жовтня 2025 року створено Управління організації інженерних заходів з підготовки території держави до оборони Міністерства оборони України. На сьогодні зазначене управління укомплектоване на 64 відсотки і готове до виконання основних завдань та функцій, покладених на нього;

3) щодо розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України проекту Стратегії інженерного облаштування оборонних рубежів:

станом на 19 січня 2026 року Міністерством оборони України, Командуванням Сил підтримки Збройних Сил України відпрацьовано проект Стратегії інженерного обладнання оборонних рубежів на період до 2028 року та Операційний план до неї і надіслано на погодження до відповідних органів державної влади. Розгляд та затвердження Кабінетом Міністрів України зазначеного проекту заплановано у I кварталі 2026 року;

4) щодо завершення формування плану виконання інженерних заходів з облаштування оборонних рубежів на перше півріччя 2026 року:

Головнокомандувачем Збройних Сил України 9 грудня 2025 року затверджено План фортифікаційного обладнання оборонних рубежів на 2026 рік, План влаштування інженерних загороджень на оборонних рубежах на 2026 рік та План обладнання антидроновим захистом визначених ділянок логістичних маршрутів на 2026 рік;

5) щодо розроблення механізму впровадження та порядку функціонування цифрової екосистеми електронних сервісів для військовозобов'язаних:

Міністерством оборони України постійно вживаються заходи щодо розробки механізму впровадження та порядку функціонування цифрової екосистеми електронних сервісів для військовозобов'язаних шляхом максимального переведення послуг в електронну форму та автоматизації процесів у системі "Електронний ТЦК".

Станом на 19 січня 2026 року Міністерством оборони України виконано такі заходи:

здійснено цифровізацію військово-облікового документа (електронний військовообліковий документ у застосунку "Резерв+", який став основним документом, що відображає актуальний стан даних військовозобов'язаного у реальному часі), що спрощує перевірку таких документів;

збережено можливість подання заяв для отримання відстрочки через "Резерв+" та Центр надання адміністративних послуг, що зменшило навантаження на ТЦК та СП та корупційні ризики;

створено систему оповіщень про повістки, що надсилаються через Укрпошту, безпосередньо у застосунку "Резерв+";

реалізовано автоматичну постановку на військовий облік через взаємодію з Єдиним державним демографічним реєстром, що охоплює осіб віком 17–59 років;

впроваджено функціонал, що блокує можливість ручного коригування критичних даних (РНОКПП, ПІБ, дата народження) співробітниками ТЦК та СП;

забезпечено уточнення контактних даних призовників, військовозобов'язаних та резервістів шляхом валідації адрес з актуальними адресами за довідниками Укрпошти;

започатковано розробку механізму для надання підприємствам можливості проведення звіряння персонального військового обліку онлайн;

б) щодо введення штатних посад офіцерів з внутрішньої безпеки в обласних ТЦК та СП, які виконуватимуть завдання щодо виявлення, запобігання та попередження фактів порушення вимог законодавства їхніми працівниками, проявів корупції під час здійснення заходів з мобілізації. Спрямування та координацію діяльності офіцерів з внутрішньої безпеки обласних ТЦК та СП здійснюватимуть підрозділи Військової служби правопорядку Збройних Сил України (за територіальним принципом):

введення таких посад вважається недоцільним, оскільки це призведе до корупційних ризиків в частині прямого підпорядкування таких офіцерів керівникам ТЦК та СП і створення загрози упередженості у прийнятті рішень та тиску на вказаних посадових осіб.

Станом на сьогодні створено та функціонує управління внутрішньої безпеки у Збройних Силах України Головного управління Військової служби правопорядку Збройних Сил України, яке відповідно до Закону України "Про Військову службу правопорядку" та внутрішнього положення, діючи у правовому полі, в межах визначеної компетенції спрямоване на виявлення, припинення та запобігання вчиненню протиправних правопорушень у Збройних Силах України. Водночас ТЦК та СП не наділені функціями та повноваженнями щодо виявлення, запобігання та попередження фактів порушення вимог законодавства та проявів корупції, а відтак здійснення даної діяльності може суперечити діючим нормативно-правовим актам та призведе до перевищення повноважень посадовими особами внутрішньої безпеки ТЦК та СП.

За інформацією Міністерства оборони України, на цей час управлінням внутрішньої безпеки у Збройних Силах України Головного управління Військової служби правопорядку Збройних Сил України вже проводяться відповідні перевірки обласних ТЦК та СП та підпорядкованих їм підрозділів, у ході яких виявляються корупційні загрози та інші недоліки, що гальмують чи взагалі нівелюють мобілізаційний процес та виявлення яких сприяє збільшенню мобілізаційного потенціалу. Зокрема, за результатами перевірок

ТЦК та СП тільки двох областей збільшено мобілізаційний потенціал на понад 1500 осіб.

Також розробляються методичні рекомендації щодо виявлення випадків підробних довідок, які надають підставу ухилення від проходження військової служби, та визначається алгоритм дій посадових осіб ТЦК та СП у разі їх виявлення. З метою посилення контролю за діяльністю ТЦК та СП, забезпечення дієвих заходів реагування на корупційні та інші правопорушення, виявлення і нейтралізації потенційних загроз пропонується такий контроль здійснювати офіцерами управління внутрішньої безпеки у Збройних Силах України Головного управління Військової служби правопорядку Збройних Сил України, за рахунок проведення відповідних організаційних змін щодо збільшення їх чисельності та закріплення за областями України. Водночас доцільно розглянути можливість підключення Військової служби правопорядку до відповідних інформаційно-аналітичних ресурсів як Міністерства оборони України, так і Національної поліції України;

7) щодо розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України змін до нормативно-правових актів стосовно передачі окремих функцій ТЦК та СП шляхом відокремлення підрозділів ТЦК та СП, які забезпечують соціальну підтримку військовослужбовців, ветеранів та родин загиблих (з подальшою цифровізацією процесів надання відповідних послуг):

у територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки до підрозділів соціальної підтримки відносяться сектор соціальних виплат (фахівців соціальних виплат), група (відділення) цивільно-військового співробітництва (далі – ЦВС) та група забезпечення заходів ЦВС.

Виконання завдань щодо соціальної підтримки військовослужбовців, військовозобов'язаних, ветеранів війни та військової служби, пенсіонерів з числа військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей підрозділами соціальної підтримки ТЦК та СП безпосередньо пов'язано з іншими структурними підрозділами та посадовими особами ТЦК та СП (відділ (група) персоналу, юридична служба (помічник з правової роботи), адміністративне відділення тощо).

Нормативне розмежування функцій ТЦК та СП шляхом відокремлення підрозділів ТЦК та СП, які забезпечують соціальну підтримку військовослужбовців, потребує внесення змін до дев'яти нормативно-правових актів та може призвести до: збільшення чисельності Збройних Сил України за рахунок зростання кількості підрозділів фінансового та матеріального забезпечення; збільшення потреби в окремих приміщеннях та матеріальних засобах для забезпечення роботи; ускладнення роботи в період формування нових структур та розформування діючих і як наслідок – значної затримки у здійсненні соціальних виплат (одноразової грошової допомоги, подання документів для призначення пенсії) та видачі пільгових посвідчень; збільшення кількості наданих доступів до державних реєстрів; тривалої передачі особових пенсійних справ від обласних ТЦК та СП до новосформованої відокремленої установи.

З урахуванням вищезазначеного вважається за доцільне не здійснювати передачу окремих функцій ТЦК та СП шляхом відокремлення підрозділів, які забезпечують соціальну підтримку військовослужбовців, а вирішити зазначену проблему шляхом якісного доукомплектування особовим складом всіх вищезгаданих структурних підрозділів ТЦК та СП.

2. Міністерство внутрішніх справ України (лист від 14.01.2026 № 1234/19/39-2026):

підтримує заходи, запропоновані Комісією з метою запобігання порушенням законодавства України під час реалізації заходів з оборони держави, та висловлює готовність брати участь у їх реалізації у межах наданих повноважень.

Водночас протягом останніх двох років за координації Міністерства внутрішніх справ України на кордоні з державами – членами Європейського Союзу та республікою білорусь проводилася спільна спеціальна прикордонна операція "Захід–Південь 2024" та реалізовувалися завдання Комплексного плану спільних заходів правоохоронних, інших державних органів України та військових формувань щодо протидії спробам незаконного перетинання державного кордону у 2025 році, спрямовані на запобігання незаконному перетину державного кордону України військовозобов'язаними з метою ухилення від призову на військову службу під час мобілізації. Координована Міністерством внутрішніх справ України робота проводилася в межах Волинської, Рівненської, Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської, Чернівецької, Житомирської, Вінницької та Одеської областей.

Міністерство внутрішніх справ України спільно з Адміністрацією Державної прикордонної служби України розроблено законопроект про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законів України щодо відповідальності за правопорушення, пов'язані з перетинанням державного кордону України, зареєстрований у Верховній Раді України 21 серпня 2025 року за № 13673. Прийняття зазначеного законопроекту сприятиме забезпеченню правового регулювання відповідальності осіб за перетинання державного кордону України з метою ухилення від призову на військову службу під час мобілізації, встановлення підстав звільнення від цієї відповідальності під час дії воєнного стану, удосконалення правових засад забезпечення правопорядку в прикордонній сфері України та матиме позитивний вплив на ефективність діяльності органів системи сил безпеки та сил оборони держави.

3. Офіс Генерального прокурора (лист від 02.02.2026 № 11/4-7ВИХ-26):

для забезпечення належного виконання висновків попереднього звіту Комісії керівникам спеціалізованих прокуратур у сфері оборони надіслано листи щодо вжиття додаткових заходів з метою спрямування діяльності правоохоронних та контролюючих органів на перевірку наявності

або відсутності кримінальних правопорушень під час будівництва у 2024–2025 роках фортифікаційних споруд та облаштування інженерних загороджень.

З метою ефективного кримінально-правового реагування на порушення законодавства під час будівництва об'єктів зазначеної категорії керівництвом спеціалізованих прокуратур у сфері оборони на місцях проведено додаткові робочі зустрічі з керівниками правоохоронних та контролюючих органів.

Як повідомляє Офіс Генерального прокурора, за процесуального керівництва спеціалізованих прокуратур у сфері оборони досудове розслідування здійснюється у 44 кримінальних провадженнях цієї категорії, у п'яти з яких 21 особі повідомлено про підозру та встановлено збитки на суму понад 97 млн грн.

У зазначених кримінальних провадженнях проводиться комплекс слідчих та процесуальних дій, зокрема допити свідків, огляд об'єктів будівництва, тимчасові доступи до необхідних документів та експертні дослідження.

Відповідність об'єктів будівництва зазначеної категорії проектній документації, у тому числі відповідність місць їх розташування затвердженим схемам будівництва або розташування, проекти, за якими збудовано об'єкти, перевіряється під час проведення відповідних експертиз.

За наявності достатніх доказів слідчі за погодженням із прокурорами приймають рішення щодо повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення.

4. Національна поліція України (лист від 14.01.2026 № 5087/04-2026):

пропозицій від Національної поліції України до попереднього звіту Комісії немає, а у разі надходження проектів документів з викладених у попередньому звіті питань вона готова їх опрацювати у встановленому порядку.

5. Служба безпеки України (лист від 20.01.2026 № 99.4/16/3-375):

1) щодо фактів порушень законодавства України при перетині державного кордону України під час дії правового режиму воєнного стану та реалізації заходів загальної мобілізації:

для окремих, визначених Правилами перетинання державного кордону громадянами України, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 року № 57 (далі – Правила), категорій громадян України (військовозобов'язані та резервісти, які перебувають на військовому обліку в Службі безпеки України) у разі їх звернень відповідними підрозділами мобілізації та територіальної оборони Служби безпеки України здійснюється оформлення та видача відповідних документів.

З метою вдосконалення процедури виїзду за кордон вищезазначених категорій громадян Служба безпеки України у 2025 році неодноразово брала участь у розгляді проектів актів Кабінету Міністрів України про внесення змін

до Правил, підготовлених заінтересованими державними органами (на сьогодні реалізовані постановами Кабінету Міністрів України від 4 березня 2025 року № 244, 7 березня 2025 року № 282, від 24 жовтня 2025 року № 1364). Станом на сьогодні залишаються нереалізованими зміни до Правил, що стосуються перетину державного кордону (виїзду за межі України) священнослужителями юридичних осіб – релігійних організацій з метою задоволення релігійних потреб громадян, які перебувають за кордоном, підготовлені Державною службою України з етнополітики та свободи совісті;

2) щодо заходів, спрямованих на підвищення ефективності мобілізаційних процесів в Україні, вдосконалення роботи ТЦК та СП:

підрозділи Служби безпеки України здійснюють окремі заходи, визначені в підпункті 3.1 пункту 3 попереднього звіту, або залучаються до їх виконання, а саме: ведуть військовий облік визначеної категорії військовозобов'язаних та резервістів Служби безпеки України; на підставі наданих міністерствами, відомствами, іншими державними органами, підприємствами, установами та організаціями відомостей проводять звірку списків персонального військового обліку військовозобов'язаних та резервістів Служби безпеки України, які працюють у зазначених структурах; організовують та координують заходи із визначення підприємств, установ та організацій критично важливими для потреб Служби безпеки України в особливий період (шляхом надання їм відповідного статусу або відмови у його наданні); актуалізують дані Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів щодо військовозобов'язаних та резервістів, які перебувають на військовому обліку в Службі безпеки України; проводять медичний огляд військовозобов'язаних та резервістів, визнаних обмежено придатними.

Як зазначає Служба безпеки України, Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку" від 11 квітня 2024 року № 3633-ІХ, не поширює на Службу безпеки України повноваження, передбачені для ТЦК та СП та інших органів.

Зазначене перешкоджає виконанню в повному обсязі мобілізаційними підрозділами Служби безпеки України завдань з ведення військового обліку та контролю за виконанням (дотриманням) військовозобов'язаними та резервістами, які перебувають на військовому обліку в Службі безпеки України, військового обов'язку в запасі. У зв'язку з цим Службою безпеки України за власною ініціативою підготовлено законопроект про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань мобілізації та військового обліку військовозобов'язаних та резервістів Служби безпеки України, який направлено до Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (лист від 22.05.2024 № 16/3065-в).

З огляду на вищезазначене Служба безпеки України висловлює готовність долучитися до розроблення відповідних законодавчих змін, спрямованих

на розширення повноважень Служби безпеки України з питань мобілізації та військової підготовки.

6. Національне антикорупційне бюро України (лист від 29.01.2026 № 02-002/3597):

викладені у попередньому звіті Комісії відомості взято до уваги та буде враховано під час виконання Національним антикорупційним бюро України завдань з попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних та інших кримінальних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових, зокрема у сфері оборони держави.

Національним антикорупційним бюро України та Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою протягом 2023–2025 років до суду передано 27 кримінальних проваджень щодо злочинів у сфері оборони, а саме: у 2023 році – 11 кримінальних проваджень, у 2024 році – 5 кримінальних проваджень, у 2025 році – 11 кримінальних проваджень.

Національне антикорупційне бюро України у травні 2025 року зверталось до Міністерства оборони України, Міністерства економіки України, а також до Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України про ініціювання змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2022 року № 1275 "Деякі питання здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану" щодо встановлення максимального розміру прибутку виконавців державних контрактів (договорів) у сфері оборони, зокрема для виконавців робіт з ремонту озброєння, військової та спеціальної техніки. Проте наразі ініційовані ним питання не знайшли остаточного вирішення.

Національне антикорупційне бюро України наголошує, що у межах своєї компетенції продовжує на системній основі вживати заходів для протидії корупційним правопорушенням у зазначеній сфері.

7. Державне бюро розслідувань (лист від 19.01.2026 № 46052-25/10-2-03-02-655/26):

слідчі Головного слідчого управління Державного бюро розслідувань здійснюють досудове розслідування в окремому кримінальному провадженні за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною п'ятою статті 191 Кримінального кодексу України, за фактом можливого неналежного виконання договорів щодо облаштування фортифікаційних споруд на території України і з огляду на зазначене попередній звіт Комісії долучено до матеріалів указанного кримінального провадження, а наведена в ньому інформація буде врахована під час здійснення досудового розслідування.

8. Бюро економічної безпеки (лист від 15.01.2026 № 11/2.3/519-26):

наразі детективи Бюро економічної безпеки здійснюють досудове розслідування у низці кримінальних проваджень, пов'язаних із привласненням,

розтратою майна та коштів, у тому числі виділених на оборону держави. У межах цих розслідувань, за інформацією Бюро економічної безпеки, проводиться необхідний комплекс процесуальних дій, спрямованих на повне та всебічне з'ясування обставин вчинення кримінальних правопорушень з метою прийняття відповідних процесуальних рішень.

9. Державна прикордонна служба України (лист від 09.01.2026 № 02.3/2165-26-Вих):

1) щодо припинення практики надання в індивідуальному порядку дозволу на виїзд за кордон військовозобов'язаним у випадках, не передбачених законом, зокрема на підставі звернень від органів державної влади:

відповідно до частини шостої статті 14 Закону України "Про прикордонний контроль" (далі – Закон) за наявності підстав гуманітарного характеру, для забезпечення захисту національних інтересів або у зв'язку з виконанням міжнародних зобов'язань іноземцям, особам без громадянства або громадянам України, які не відповідають одній чи кільком умовам перетинання державного кордону України, Голова Державної прикордонної служби України або особа, яка виконує його обов'язки, може дозволити перетнути державний кордон.

Підстави для прийняття такого рішення можуть бути підтверджені, зокрема, і листом органу державної влади, що не суперечить частині шостій статті 14 Закону;

2) щодо розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України змін до нормативно-правових актів, що регулюють порядок перетинання державного кордону громадянами України, зокрема щодо запровадження єдиної автоматизованої системи реєстрації виїзду за межі України та в'їзду в Україну громадян України, у тому числі військовозобов'язаних, та здійснення контролю і належного реагування за дотриманням строків виїзду за кордон та повернення військовозобов'язаних в Україну (абзац третій підпункту 1 пункту 3 висновків попереднього звіту Комісії):

у Державній прикордонній службі України створена та функціонує інформаційно-комунікаційна система прикордонного контролю "Гарт-1" (далі – система "Гарт-1"), у якій формуються та зберігаються бази даних про осіб, які перетнули державний кордон України, осіб, які в'їхали на окуповану територію України або виїхали з такої території, осіб, яким згідно із законодавством не дозволяється в'їзд в Україну або тимчасово обмежено право виїзду з України, та інші бази даних, що створюються та використовуються відповідно до законодавства. Система "Гарт-1" забезпечує автоматизацію процесів перевірки відомостей про осіб, які перетинають державний кордон України, за базами даних осіб, яким згідно із законодавством не дозволяється в'їзд в Україну або тимчасово обмежено право виїзду з України тощо, а також надання користувачам доступу до інформації, яка в ній зберігається.

Водночас Державна прикордонна служба України зазначає, що практична реалізація здійснення контролю за дотриманням строків виїзду за кордон та повернення військовозобов'язаних в Україну потребуватиме встановлення такого строку для кожної категорії осіб, які передбачені Правилами перетинання державного кордону громадянами України, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 року № 57 (далі – Правила), а також виділення з державного бюджету додаткових коштів у сумі близько 10 млн грн для розроблення та впровадження оновленого програмного забезпечення.

Адміністрація Державної прикордонної служби України зауважила, що, оскільки вона не формує державну політику з питань виїзду за кордон громадян України в умовах дії на території України правового режиму воєнного стану, реалізація пропозицій щодо внесення змін до законодавчих актів та Правил потребує більш комплексного опрацювання та перебуває за межами її компетенції.

10. Адміністрація Державної спеціальної служби транспорту (лист від 28.02.2026 № 518/2136):

щодо стану облаштування фортифікаційних споруд та інженерних загороджень, а також процесу передачі на баланс Державної спеціальної служби транспорту іншими суб'єктами будівництва фортифікаційних споруд для їх утримання:

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2023 року № 1415 "Деякі питання підвищення обороноздатності держави на період воєнного стану в Україні" Генеральним штабом Збройних Сил України прийнято низку рішень, згідно з якими Державній спеціальній службі транспорту у 2025 році визначено завдання з будівництва опорних пунктів та улаштування ешелонованих смуг невибухових загороджень.

На сьогодні здійснено будівництво опорних пунктів на 100 відсотків запланованого та невибухових загороджень – на 99 відсотків запланованого, із яких:

- протитанковий рів – 99 відсотків запланованого;
- піраміди загороджувальні ПЗ-1 – 99 відсотків запланованого;
- бар'єрний рубіж "Єгоза" – 96 відсотків запланованого;
- малопомітні перешкоди МПП – 99 відсотків запланованого.

Враховуючи значні обсяги завдань з будівництва військових інженерно-технічних та фортифікаційних споруд, постійний вогневий вплив противника по будівельних майданчиках, втрати військової техніки, Генеральним штабом Збройних Сил України прийнято рішення від 17 лютого 2026 року № 4442/окп щодо продовження Державній спеціальній службі транспорту терміну виконання завдань II етапу фортифікаційного обладнання 2025 року на окремих ділянках.

У 2026 році будівництво військових інженерно-технічних та фортифікаційних споруд здійснюється відповідно до Плану фортифікаційного обладнання оборонних рубежів в операційних зонах угруповань військ (сил) та Плану улаштування інженерних загороджень на оборонних рубежах в операційних зонах угруповань військ (сил), які затверджені наказами Головнокомандувача Збройних Сил України, а також відповідно до окремих рішень Генерального штабу Збройних Сил України.

Так, Державній спеціальній службі транспорту у 2026 році визначено завдання з будівництва опорних пунктів та улаштування невибухових загороджень.

На сьогодні здійснено будівництво опорних пунктів – на 7 відсотків запланованого, улаштовано невибухових загороджень – на 22 відсотки запланованого, із яких:

- протитанковий рів – 23 відсотки запланованого;
- піраміди загороджувальні ПЗ-1 – 6 відсотків запланованого;
- бар'єрний рубіж "Єгоза" – 21 відсоток запланованого;
- малопомітні перешкоди МПП – 26 відсотків запланованого.

Щодо прийняття до сфери управління Міністерства оборони України військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, побудованих іншими суб'єктами (державними замовниками – обласними, міськими, районними військовими адміністраціями).

Державна спеціальна служба транспорту продовжує роботу з приймання фортифікаційних споруд від державних замовників та інших суб'єктів будівництва фортифікаційних споруд.

Із запланованих до приймання-передавання фортифікаційних споруд і ділянок невибухових загороджень на сьогодні:

прийнято 62 відсотки фортифікаційних споруд та 44 відсотки ділянок невибухових загороджень, із яких:

19,5 відсотка фортифікаційних споруд передано Силам оборони України;
6,2 відсотка фортифікаційних споруд та 8,4 відсотка ділянок невибухових загороджень знаходяться на тимчасово окупованих територіях та не підлягають прийманню-передаванню;

5,6 відсотка фортифікаційних споруд та 5 відсотків ділянок невибухових загороджень знаходяться в зоні активних бойових дій та не підлягають прийманню-передаванню.

Під охороною підрозділів Державної спеціальної служби транспорту знаходяться 54 відсотки опорних пунктів та 25 відсотків ділянок невибухових загороджень.

На території Вінницької області будівництво здійснювалося Вінницькою обласною військовою адміністрацією, зокрема:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

100 відсотків фортифікаційних споруд передано в тимчасове користування Силам оборони України.

Прийнято під охорону 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

На території Волинської області будівництво здійснювалося Волинською обласною військовою адміністрацією, зокрема:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Прийнято під охорону ДССТ 66,7 відсотка фортифікаційних споруд.

Передано в тимчасове користування Силам оборони України 33,3 відсотка фортифікаційних споруд.

Прийнято під охорону та до сфери управління Міністерства оборони України 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

На території Житомирської області будівництво здійснювалося Житомирською обласною військовою адміністрацією, зокрема:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Прийнято під охорону 41,5 відсотка фортифікаційних споруд.

Передано в тимчасове користування Силам оборони України 58,5 відсотка фортифікаційні споруди.

Прийнято під охорону 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

На території Рівненської області будівництво здійснювалося Рівненською обласною військовою адміністрацією, зокрема:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Прийнято під охорону 37,1 відсотка фортифікаційних споруд.

Передано в тимчасове користування Силам оборони України 62,9 відсотка фортифікаційних споруд.

Прийнято під охорону 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

На території Дніпропетровської області будівництво здійснювалося Дніпропетровською обласною військовою адміністрацією, зокрема:

Із запланованих до приймання–передачі прийнято 0 відсотків фортифікаційних споруд та 0 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Наразі жоден об'єкт не прийнято до сфери управління Міністерства оборони України у зв'язку з тим, що 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень розташовані на тимчасово окупованій території та території активних бойових дій.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 січня 2025 року № 60 фортифікаційні споруди, розташовані на тимчасово окупованих територіях або територіях активних бойових дій, не підлягають прийманню до сфери управління Міністерства оборони України.

У ході приймання–передавання військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, побудованих Дніпропетровською обласною військовою адміністрацією, було виявлено ряд недоліків, а саме:

відсутність належно оформленої документації, що перешкоджає прийняттю споруд до управління Міністерства оборони України;

невизначеність статусу державного замовника з будівництва військових інженерно-технічних та фортифікаційних споруд (Дніпропетровська обласна військова адміністрація не визнає себе державним замовником будівництва, а визнає лише державним замовником щодо закупівлі матеріалів для будівництва);

відсутність технічного нагляду, кошти на його проведення не виділялися;

юридичні та процедурні колізії між Дніпропетровською обласною військовою адміністрацією, Державною спеціальною службою транспорту та Міністерством оборони України щодо визначення державного замовника з будівництва військових інженерно-технічних та фортифікаційних споруд, їх правового статусу і відповідальності за будівництво військових інженерно-технічних та фортифікаційних споруд.

Документи на ділянку невибухових загороджень Дніпропетровською обласною військовою адміністрацією не надано.

На території Донецької області будівництво здійснювалося, зокрема:

Миколаївською міською військовою адміністрацією Краматорського району Донецької області:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Прийнято під охорону 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Святогірською міською військовою адміністрацією Донецької області:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Прийнято під охорону 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Полтавською обласною військовою адміністрацією:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 0 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

100 відсотків фортифікаційних споруд перевірено та прийнято під охорону.

Під час перевірки виявлено технічні недоліки в елементах конструкцій фортифікаційних споруд, що унеможлиблює їх приймання. Полтавською обласною військовою адміністрацією вживаються заходи щодо усунення технічних недоліків в елементах конструкцій фортифікаційних споруд.

Прийнято під охорону 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Івано-Франківською обласною військовою адміністрацією:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 0 відсотків фортифікаційних споруд та 0 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Зазначені об'єкти розташовані на тимчасово окупованих територіях. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 січня 2025 року № 60 фортифікаційні споруди, розташовані на тимчасово окупованих територіях або територіях активних бойових дій, не підлягають прийманню до сфери управління Міністерства оборони України.

Черкаською обласною військовою адміністрацією:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 0 відсотків фортифікаційних споруд та 0 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Зазначені об'єкти розташовані на території активних бойових дій. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 60 від 21 січня 2025 року фортифікаційні споруди, розташовані на тимчасово окупованих територіях або територіях активних бойових дій, не підлягають прийманню до сфери управління Міністерства оборони України.

Чернівецькою обласною військовою адміністрацією:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 0 відсотків фортифікаційних споруд та 0 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Зазначені об'єкти розташовані на тимчасово окупованих територіях. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 січня 2025 року № 60 фортифікаційні споруди, розташовані на тимчасово окупованих територіях або територіях активних бойових дій, не підлягають прийманню до сфери управління Міністерства оборони України.

Службою відновлення та розвитку інфраструктури у Донецькій області:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 0 відсотків фортифікаційних споруд та 0 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Зазначені об'єкти розташовані на тимчасово окупованих територіях. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 січня 2025 року № 60 фортифікаційні споруди, розташовані на тимчасово окупованих територіях або територіях активних бойових дій, не підлягають прийманню до сфери управління Міністерства оборони України.

Східним управлінням замовника робіт:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 0 відсотків фортифікаційних споруд та 0 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Зазначені об'єкти розташовані на території активних бойових дій. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 січня 2025 року № 60 фортифікаційні споруди, розташовані на тимчасово окупованих територіях або територіях активних бойових дій, не підлягають прийманню до сфери управління Міністерства оборони України.

На території Запорізької області будівництво здійснювалося, зокрема:

Запорізькою обласною військовою адміністрацією:

Із запланованих до приймання–передачі прийнято 98 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

2 відсотки фортифікаційних споруд розташовані на тимчасово окупованій території та відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 січня 2025 року № 60 не підлягає прийманню до сфери управління Міністерства оборони України.

Передано у тимчасове користування Силам оборони України 50 відсотків фортифікаційних споруд і 48 відсотків фортифікаційних споруд прийнято під охорону.

Прийнято під охорону 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Мелітопольською районною військовою адміністрацією Запорізької області:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Прийнято під охорону 80 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Передано у тимчасове користування Силам оборони України 20 відсотків фортифікаційних споруд.

Закарпатською обласною військовою адміністрацією:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Прийнято під охорону 38,5 відсотка фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Передано у тимчасове користування Силам оборони України 61,5 відсотка фортифікаційних споруд.

Кіровоградською обласною військовою адміністрацією:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Прийнято під охорону 53,8 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Передано у тимчасове користування Силам оборони України 56,2 відсотків фортифікаційних споруд.

На території Київської області будівництво здійснювалося, зокрема:

Вишгородською районною військовою адміністрацією:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Прийнято під охорону 8 відсотків фортифікаційних споруд.

Передано у тимчасове користування Силам оборони України 92 відсотки фортифікаційних споруд.

Комунальним підприємством "Житлоінвестбуд-УКБ" Київської міської військової адміністрації:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд.

Прийнято під охорону 100 відсотків фортифікаційних споруд.

На території Миколаївської області будівництво здійснювалося Миколаївською обласною військовою адміністрацією, зокрема:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд та 33 відсотки ділянок невибухових загороджень.

На території Одеської області будівництво здійснювалося Одеською обласною військовою адміністрацією, зокрема:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 0 відсотків фортифікаційних споруд та 0 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Затримка в прийманні–передаванні військових інженерно-технічних споруд до сфери управління Міністерства оборони України зумовлена наявністю потреби Одеської обласної військової адміністрації у додатковому фінансуванні для завершення будівництва фортифікаційних споруд, розпочатого у 2024 році, у сумі 388 млн грн.

З метою отримання додаткового фінансування для завершення будівництва військових інженерно-технічних та фортифікаційних споруд Одеською обласною військовою адміністрацією проводиться коригування проектно-кошторисної документації та внесення необхідних змін.

На сьогодні у зв'язку з відсутністю повного пакета документації проведення приймання–передавання є неможливим.

Водночас 100 відсотків фортифікаційних споруд прийнято під охорону Регіональним управлінням "Південь".

Наразі є проблемні питання, які унеможливають приймання–передавання військових інженерно-технічних споруд до сфери управління Міністерства оборони України, а саме: відсутність повного пакета виконавчої та проектно-кошторисної документації, неповне завершення будівельних робіт на об'єктах.

На території Сумської області будівництво здійснювалося, зокрема:

Сумською обласною військовою адміністрацією:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 0 відсотків фортифікаційних споруд та 0 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Основною причиною затримки приймання–передавання є потреба у додатковому фінансуванні для завершення будівництва об'єктів, розпочатого у 2024 році.

Кабінетом Міністрів України наприкінці вересня 2025 року надано фінансування із резервного фонду державного бюджету для завершення будівництва фортифікаційних споруд, розпочатого у 2024 році.

Сумською обласною військовою адміністрацією розпочато оформлення фінансової та технічної документації щодо завершення будівництва 72 відсотків фортифікаційних споруд та 47 відсотків ділянок невибухових загороджень, яке завершено 4 листопада 2025 року.

Проводиться робота щодо закриття актів виконаних робіт та реєстрація зазначених актів і додаткових угод у Державній казначейській службі.

Листом від 22 грудня 2025 року Сумська обласна військова адміністрація звернулася до Міністерства оборони України про готовність фортифікаційних споруд до приймання–передавання до сфери управління Міністерства оборони України.

За погодженням між Сумською обласною військовою адміністрацією та комісією регіонального управління "Північ" з 5 січня 2026 року розпочато приймання–передавання зазначених фортифікаційних споруд до сфери управління Міністерства оборони України.

Прийнято під охорону 13,4 відсотка фортифікаційних споруд.

Щодо інших об'єктів Сумською обласною військовою адміністрацією проводиться робота з усунення технічних недоліків, виявлених комісією під час приймання–передавання.

Водночас проблемним питанням Сумської обласної військової адміністрації є наявність 41 об'єкта незавершеного будівництва, щодо яких

Сумською обласною військовою адміністрацією за погодженням з Міністерством оборони України ініційовано через Кабінет Міністрів України питання щодо передавання об'єктів незавершеного будівництва до сфери управління Міністерства оборони України.

Львівською обласною військовою адміністрацією:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд та 0 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Основні недоліки: відсутність військових схем (направлено запит до Сумської обласної військової адміністрації) та актів введення в експлуатацію, на одній з ділянок відсутній трос (200 м), наявний розрив загальною довжиною 10 м, малопомітні перешкоди місцями мають просідання до 300–500 мм. Недоліки усуваються підрядною організацією.

Службою відновлення та розвитку інфраструктури у Сумській області:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 81 відсоток фортифікаційних споруд та 60 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Під охорону прийнято 85 відсотків фортифікаційних споруд.

Основною причиною затримки у прийманні–передаванні є відсутність фінансування для завершення будівництва об'єктів, розпочатих у 2024 році, та недоліки в документації.

Потреба в додаткових коштах для завершення будівництва 19 відсотків фортифікаційних споруд та 40 відсотків ділянок невибухових загороджень становить 15 млн 430 тис. грн.

Тернопільською обласною військовою адміністрацією:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Прийнято під охорону 100 відсотків фортифікаційних споруд.

Північним управлінням замовника робіт:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Під охорону прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд.

Товариством з обмеженою відповідальністю "Кернел":

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд.

Під охорону прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд.

На території Харківської області будівництво здійснювалося Харківською обласною військовою адміністрацією, зокрема:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 54 відсотки фортифікаційних споруд та 0 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Перевірено 83 відсотки фортифікаційних споруди, прийнято під охорону 74 відсотки фортифікаційних споруд.

1,6 відсотка фортифікаційних споруд розташовані на території активних бойових дій та відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 січня 2025 року № 60 не підлягають прийманню до сфери управління Міністерства оборони України.

Низькі темпи приймання до сфери управління Міністерства оборони України військових інженерно-технічних та фортифікаційних споруд, побудованих Харківською обласною військовою адміністрацією, зумовлені виявленими та не усунутими підрядними організаціями та Харківською обласною військовою адміністрацією технічними недоліками та недоліками в проектній документації, браком фінансування для завершення будівництва, розпочатого у 2024 році (додаткові кошти на виконання робіт були виділені Кабінетом Міністрів України лише у липні 2025 року, що вплинуло на строки будівництва та передавання об'єктів), обмеженим доступом до об'єктів будівництва, зайнятих Силами оборони України, змінами конструкцій фортифікаційних споруд (частина споруд була самовільно перероблена підрозділами Сил оборони України, що призвело до невідповідності проектній документації).

На території Херсонської області будівництво здійснювалося Херсонською обласною військовою адміністрацією, зокрема:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 0 відсотків фортифікаційних споруд та 0 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Прийнято під охорону 64 відсотки фортифікаційних споруд.

Перевірено 100 відсотків фортифікаційних споруд.

10,7 відсотка фортифікаційних споруд знаходяться на території активних бойових дій та відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 січня 2025 року № 60 не підлягають прийманню до сфери управління Міністерства оборони України.

У ході приймання–передавання військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, побудованих Херсонською обласною військовою адміністрацією, виявлено недоліки в будівництві та відсутність повного пакета технічної документації на фортифікаційні споруди, що унеможлиблює їх приймання до сфери управління Міністерства оборони України.

Херсонською обласною військовою адміністрацією вживаються заходи щодо усунення недоліків та проводиться претензійно-позовна робота з підрядними організаціями, на об'єктах яких встановлено факт завищення обсягів виконаних робіт.

На території Чернігівської області будівництво здійснювалося Чернігівською обласною військовою адміністрацією, зокрема:

Із запланованих до приймання–передавання прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд та 100 відсотків ділянок невибухових загороджень.

Під охорону прийнято 100 відсотків фортифікаційних споруд.

З метою прискорення приймання–передавання до сфери управління Міністерства оборони України військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, будівництво яких розпочато обласними військовими адміністраціями у 2024 році, на виконання доручення Кабінету Міністрів України Міністерством оборони України розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до Порядку прийняття, утримання, обслуговування та ведення оперативного обліку військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 травня 2024 року № 514, який затверджений рішенням Уряду – постанова Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2026 року № 183 "Про внесення змін до Порядку передачі, прийняття, утримання, обслуговування, охорони та ведення оперативного обліку військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд".

Зазначеною постановою передбачено, що у разі виникнення обставин, які унеможливають завершення будівництва фортифікаційних споруд у визначений строк такі споруди можуть бути передані за зверненням державного замовника до Міністерства оборони України, за його згодою, а також визначено механізм передачі, прийняття незавершених будівництвом військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд.

Роботи з будівництва та приймання військових інженерно-технічних та фортифікаційних споруд тривають.

Упродовж наступних шести місяців діяльності Комісія продовжила виконання своїх основних завдань за такими напрямками:

1. Щодо закупівлі та постачання безпілотних літальних апаратів для військових частин і підрозділів Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань.

2. Щодо використання бюджетних коштів на військові інженерно-технічні і фортифікаційні споруди.

3. Щодо облаштування фортифікаційних споруд та інженерних загороджень.

4. Щодо можливих порушень законодавства під час здійснення заходів з мобілізаційної підготовки та мобілізації.

На засіданнях Комісії було розглянуто такі питання:

1. Щодо закупівлі, постачання та розподілу безпілотних літальних апаратів для Сил безпеки і оборони України

Проведено засідання Комісії у закритому режимі із заслуховуванням інформації щодо закупівлі, постачання та розподілу безпілотних літальних апаратів для Сил безпеки і оборони України за участю Командування Сил безпілотних систем Збройних Сил України, Командування Сил логістики Збройних Сил України, представників центрального управління оборонних ресурсів Генерального штабу Збройних Сил України, Агенції оборонних закупівель Міністерства оборони України, Департаменту закупівель Міністерства оборони України та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

2. Щодо розгляду звернення голови Ради трудового колективу Державного підприємства "ВО"КІЇВПРИЛАД", яке включено до переліку підприємств, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави

Проведено засідання, на якому розглядалося питання щодо заборгованості, яка виникла між Державним підприємством "Виробниче об'єднання "КІЇВПРИЛАД" та Товариством з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз Трейдинг", а також виконання мирової угоди, затвердженої ухвалою Господарського суду м. Києва від 15 липня 2024 року, і примусового виконання рішення про стягнення заборгованості перед Акціонерним товариством "НАК "Нафтогаз України" за судовим рішенням від 17 жовтня 2023 року.

За результатами розгляду Комісією було направлено лист до Прем'єр-міністра України Свириденко Ю.А. щодо сприяння в ефективному завершенні переговорного процесу із Товариством з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз Трейдинг" та Акціонерним товариством "НАК "Нафтогаз України" щодо відкликання виконавчих листів з Державної виконавчої служби України та надання можливості щомісячного добровільного виконання боргових зобов'язань перед кредиторами, що дасть можливість своєчасно виконати оборонні замовлення. Зазначене питання перебуває на контролі уряду.

3. Щодо застосування можливих неправомірних дій посадовими особами обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки у Тернопільській області стосовно громадян України

Проведено засідання Комісії за участю начальника Тернопільської обласної військової адміністрації, т.в.о. керівника Тернопільського обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки, начальника Головного управління Національної поліції у Тернопільській області, керівника Спеціалізованої прокуратури у сфері оборони Західного регіону, представників Міністерства оборони України та Міністерства внутрішніх справ України, на якому розглядалося питання можливих порушень законодавства під час здійснення заходів з мобілізаційної підготовки та мобілізації.

Зокрема, було обговорено питання щодо заходів, вжитих органами прокуратури внаслідок неправомірних дій та виявлених фактів, які мали місце на території Тернопільської області, що викликали широкий суспільний розголос.

4. Щодо застосування можливих неправомірних дій посадовими особами територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, поліції, іншими посадовими особами органів державної влади та органів місцевого самоврядування стосовно громадян України у місті Чернівці

Проведено засідання Комісії за участю Чернівецького міського голови, керівництва Чернівецького обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки та Чернівецького міського територіального центру комплектування та соціальної підтримки, начальника Національної поліції у Чернівецькій області та начальника управління патрульної поліції у Чернівецькій області, на якому розглядалося питання можливих порушень законодавства представниками Національної поліції України у Чернівецькій області та Чернівецького міського ТЦК та СП під час здійснення заходів з мобілізаційної підготовки та мобілізації у м. Чернівці, зокрема у будівлі Чернівецької міської ради, щодо волонтера громадської організації "Волонтерський штаб захисту України".

5. Щодо Звіту Рахункової палати про результати аудиту відповідності використання бюджетних коштів на військові інженерно-технічні і фортифікаційні споруди

Планування, фінансування та реалізація заходів із створення та утримання військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд здійснювалися фрагментарно, без належного системного та програмного підходу, що негативно вплинуло на результативність як використання бюджетних коштів, так і самого будівництва.

Нормативно-правове та організаційне забезпечення будівництва інженерно-технічних і фортифікаційних споруд було недостатнім, зокрема:

окремий державний програмний документ довгострокового розвитку був прийнятий лише у кінці 2024 року;

єдиний механізм стратегічного планування, координації та контролю був відсутній.

Планування ресурсів для будівництва фортифікаційних споруд здійснювалося з відповідними недоліками. У зв'язку з цим у 2023 році залишилися невикористаними 0,6 млрд грн, а у 2024 році (станом на 01.10.2024) із 37,4 млрд грн коштів резервного фонду використано лише 27 млрд грн (72,2 відсотка).

Організація обліку інженерно-технічних і фортифікаційних споруд була здійснена неналежним чином. Система збору та узагальнення інформації не забезпечила достовірних даних щодо їх кількості, стану та вартості.

В оперативному обліку Міністерства оборони України відображено лише 65,2 відсотка паспортів фортифікаційних споруд. Завершення будівництва (документальне оформлення) 34,8 відсотка інженерно-технічних і фортифікаційних споруд через відсутність у повному обсязі відповідних документів аудитом Рахункової палати не підтверджено.

Державними замовниками укладення договорів на закупівлю товарів, робіт і послуг для забезпечення будівництва фортифікаційних споруд за найбільш економічно вигідними ринковими цінами повною мірою забезпечено не було. Встановлено ризики завищення вартості матеріальних ресурсів та послуг на понад 135 млн грн.

6. Щодо Звіту Рахункової палати про результати аудиту відповідності здійснення оборонних закупівель за тиловим напрямом забезпечення Збройних Сил України

На продовольче та речове забезпечення Збройних Сил України у 2024 році у Законі України "Про Державний бюджет України на 2024 рік" було передбачено лише 44,5 відсотка від необхідної суми, а на паливно-мастильні матеріали – 73 відсотки. Як наслідок, Збройні Сили України функціонували за рахунок часткового проїдання запасів, які істотно зменшилися. При цьому через хибні розрахунки та недоліки у плануванні 400 млн грн бюджетних призначень Міністерства оборони України залишилися невикористаними.

Понад 11 млрд грн були спрямовані Державним підприємством Міністерства оборони України "Державний оператор тилу" в дебіторську заборгованість. Механізм попередньої оплати у формі акредитиву гарантував як оплату, так і постачання продукції згідно з умовами контрактів, однак належного рівня їх виконання не забезпечив. Зокрема, у визначені строки не було поставлено продукції на суму 10 млрд грн, 800 млн грн було повернуто до державного бюджету, а кошти у сумі понад 31 млн грн стали простроченою дебіторською заборгованістю.

У 2024 році було впроваджено в дію нову модель тилових закупівель: Міністерство оборони України формує політику та контролює якість, а Державне підприємство "Державний оператор тилу" безпосередньо проводить необхідні закупівлі, яка, маючи потенціал до розвитку, через системні недоліки очікуваного результату не забезпечила. Розмежування функцій між Міністерством оборони України та Державним підприємством "Державний оператор тилу" щодо формування та виконання політики закупівель залишається недостатнім. Міністерство оборони України не забезпечило оптимальний розподіл закупівельних функцій між своїми підрозділами та службою державного замовника. Через несистемні кадрові рішення витрати на утримання підрозділів Міністерства оборони України, залучених до процесів тилового забезпечення, зросли на 35 млн грн. Разом з витратами на утримання Державного підприємства "Державний оператор тилу", що становлять 250 млн грн, це призвело до загального збільшення

адміністративно-управлінських видатків у сфері тилових закупівель на 285 млн грн, що у 3,4 раза більше порівняно з 2023 роком.

Державне підприємство "Державний оператор тилу" здійснило 95 відсотків процедур закупівель через електронну систему, забезпечивши умови конкурентного середовища, однак через допущені порушення та помилки в тендерній документації 100 лотів (7,2 відсотка оголошених) були оскаржені та скасовані, 216 лотів (15,5 відсотка) визнані неуспішними через відсутність пропозицій.

Прозорість закупівель не гарантувала відбір надійних постачальників. Зобов'язання обраними постачальниками виконувалися із відхиленням щодо якості, обсягів та строків виконання у бік суттєвого погіршення для держави: з 718 контрактів, укладених Державним підприємством "Державний оператор тилу", за 429 контрактами (60 відсотків) відтерміновано або зменшено обсяги поставок, а 40 контрактів – розірвано. Постачальники, яким переносилися терміни поставок, уникали відповідальності та сплати санкцій за несвоєчасне та неналежне виконання зобов'язань. Через нерезультативну претензійно-позовну роботу і неналежне застосування банківських гарантій бюджет недоотримав близько 2 млрд грн нарахованих штрафних санкцій.

Водночас не унормовано порядок підтвердження "нагальної потреби" у закупівлі. Застосування закупівель без електронної системи при визначенні такої потреби призвело до закупівель у 21 випадку за збільшеною вартістю на 395 млн грн порівняно з електронною системою закупівель.

Встановлено також факти неправомірного збільшення вартості закупівель майже на 98 млн грн. Перелік та обсяги закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення протягом року змінювалися 48 разів і врешті не були виконані повною мірою. У середньому виконання переліку та обсягів закупівель становило 81 відсоток – за продуктами харчування, 89 відсотків – за паливно-мастильними матеріалами і 69 відсотків – за 21 номенклатурною позицією речового майна.

Система контролю якості матеріальних засобів тилового призначення не забезпечила належного управління ризиками: порядок гарантування якості та процедури оцінки ризиків не визначено, план робіт з державного гарантування якості не затверджено. Технічні специфікації на речове майно залишалися недосконалими, а план їх оновлення – невиконаним.

Цифровізація процесів тилового забезпечення здійснювалася нерівномірно, зокрема стратегічний та оперативний рівні – де плануються потреби, формуються бюджети і проводяться закупівельні процедури, автоматизовано, а тактичний рівень, тобто фактичний облік забезпечення у військових частинах і на складах, залишився поза процесом цифровізації через відсутність затверджених технічних завдань і несвоєчасні управлінські рішення. Водночас саме тактичний рівень є критично важливим, оскільки без

цифрового обліку фактичних потреб, руху майна, отримання та використання ресурсів неможливо забезпечити повний контроль ланцюга постачання та прозорість і достовірність даних для планування закупівель.

7. Щодо Звіту Рахункової палати про результати аудиту відповідності здійснення оборонних закупівель безпілотних систем Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України у період 2022–2023 років та I кварталу 2024 року

У 2022–2023 роках законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти не передбачали повноважень Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та Департаменту забезпечення Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України щодо закупівлі безпілотних систем, а також не визначали вимог до їх тактико-технічних характеристик, кількості, якості, комплектності, термінів і умов постачання. Належні правові підстави для здійснення таких закупівель були врегульовані лише у 2024 році.

Закупівля безпілотних систем у зазначений період здійснювалася переважно за прямими договорами, без застосування конкурентних процедур та за відсутності повноважень замовника щодо перевірки розрахунково-калькуляційних матеріалів постачальників.

Формування закупівельних цін здійснювалося на підставі висновків судових експертів, послуги яких оплачувалися самими постачальниками, що створювало додаткові ризики необ'єктивності визначення вартості. У результаті на придбання безпілотних систем у 2022–2023 роках та I кварталі 2024 року було використано 61 809 млн грн, із яких:

з порушенням вимог нормативно-правових актів – 3 365 млн грн;

з порушенням власних розпорядчих документів – 474 млн грн;

розрахунково недоотримано державним бюджетом – 199 млн грн.

Під час аудиту Рахунковою палатою усунуто завищення вартості закупівель на 3 339 млн грн.

Закупівельні ціни безпілотних систем подібних моделей, придбаних різними замовниками сектору безпеки і оборони, відрізнялися майже удвічі; без проведення маркетингових досліджень укладено сім договорів на 474 млн грн; без належної калькуляції витрат здійснено закупівлі на 2 741 млн грн; до ціни безпілотних систем неправомірно включено витрати на навчання операторів на 143 млн грн; не застосовано штрафні санкції за порушення постачальниками строків виконання договорів на розрахункову суму 163 млн грн.

Зазначені недоліки та порушення в сукупності зумовили істотні ризики неефективного, непрозорого та економічно необґрунтованого використання коштів державного бюджету в умовах воєнного стану.

Постанова Кабінету Міністрів України "Про реалізацію експериментального проекту щодо здійснення оборонних закупівель безпілотних систем, засобів радіоелектронної боротьби та активних засобів протидії технічним розвідкам вітчизняного виробництва" від 24 березня 2023 року № 256 (далі – Постанова № 256) містить норми, що створюють підвищені ризики формування економічно необґрунтованої (завищеної) вартості безпілотних літальних апаратів та обмеження контролю держави за ціноутворенням під час закупівель, а саме:

закупівля здійснюється без застосування конкурентних процедур, що унеможлиблює ринкове порівняння та перевірку рівня ціни;

відповідальність замовника за обґрунтованість вартості фактично мінімізована, тоді як підтвердні розрахунки формуються виконавцем;

визначення та підтвердження ціни покладається на виконавця — сторону, економічно зацікавлену у збільшенні її розміру, що створює потенційний конфлікт інтересів;

експертне підтвердження вартості ініціюється та фінансується виконавцем і ґрунтується на наданих ним вихідних даних, що підвищує ризик упередженості оцінки;

замовник обмежений у праві вимагати додаткові матеріали щодо структури ціни (склад витрат, собівартість, прибуток тощо), що звужує можливості її верифікації;

наявні правові обмеження істотно ускладнюють можливість замовника аргументовано переглядати або заперечувати запропоновану ціну;

за результатами аналізу укладених контрактів фіксуються випадки, коли фактичні ринкові пропозиції є нижчими за вартість, визначену на підставі експертних розрахунків.

8. Щодо стану підготовки до оборони Дніпропетровської і Запорізької областей та актуальної ситуації на лінії бойового зіткнення

Проведено закрите засідання Комісії за участю представників Генерального штабу Збройних Сил України, Національної гвардії України, Командування Сил підтримки Збройних Сил України, Голови Адміністрації Державної спеціальної служби транспорту, Департаменту військової контррозвідки Служби безпеки України, начальника Дніпропетровської обласної військової адміністрації та начальника Запорізької обласної військової адміністрації, на якому розглянуто питання щодо здійснення заходів з оборони Дніпропетровської і Запорізької областей, про стан фортифікаційних споруд та інженерних загороджень, а також актуальну ситуацію на лінії бойового зіткнення у Дніпропетровській і Запорізькій областях.

9. Щодо заслуховування інформації Рахункової палати про результати аудиту відповідності на тему: "Закупівля безпілотних систем"

Актуальність зазначеного контрольного заходу зумовлена тим, що в умовах збройної агресії безпілотні системи стали одним з головних елементів ведення бойових дій, які суттєво підвищують ефективність розвідки та ураження, зменшують ризик втрат серед особового складу, є критично важливою зброєю для забезпечення обороноздатності країни, на закупівлю яких протягом останніх років використано сотні мільярдів гривень.

Водночас масштабні оборонні закупівлі у воєнний час є терміновими і здійснюються в умовах обмеженої конкуренції та динамічних змін потреб фронту. Це зумовило підвищені ризики для належного використання бюджетних коштів, зокрема щодо обґрунтованості цін, якості продукції, дотримання строків та повноти виконання державних контрактів.

Основні питання проведеного аудиту:

1. Нормативно-правове забезпечення здійснення закупівель безпілотних систем для потреб Збройних Сил України (далі – ЗСУ).
2. Дотримання вимог нормативно-правових актів при плануванні оборонних закупівель безпілотних систем.
3. Дотримання вимог нормативно-правових актів при здійсненні оборонних закупівель безпілотних систем.
4. Дотримання умов державних контрактів про закупівлі безпілотних систем при їх виконанні.

Об'єктами аудиту за 2024 рік, з окремих питань – до 30.06.2025 були:

Міністерство оборони України (далі – Міноборони),
Генеральний штаб Збройних Сил України (далі – Генштаб ЗСУ),
Командування Сил логістики Збройних Сил України (далі – КСЛ ЗСУ),
Державне підприємство Міністерства оборони України "Агенція оборонних закупівель" (далі – Агенція).

Ключові елементи аудиту:

Щодо першого питання:

Наявне в періоді аудиту нормативно-правове забезпечення закупівель безпілотних систем цілісної основи для їх планування та здійснення в умовах воєнного стану повною мірою не створювало.

Потребують удосконалення та актуалізації з урахуванням воєнного стану: стратегічні документи щодо забезпечення ЗСУ безпілотними системами; порядок організації та здійснення оборонного планування; критерії визначення пріоритетності здійснення оборонних закупівель; визначення "нагальної потреби" та порядок її документального підтвердження.

Внаслідок ототожнення понять "формування потреби" та "визначення потреби" у положеннях про Головне управління логістики Генштабу ЗСУ та КСЛ ЗСУ мали місце дублювання функцій у цих органах.

Затверджений Постановою № 256 експериментальний проект із закупівель безпілотних систем вітчизняного виробництва зумовив високі ризики завищення та економічної необґрунтованості їх вартості і суттєво обмежив державний контроль за ціноутворенням, а саме:

неконкурентні процедури не дають змоги сформувати ціну ринковим шляхом;

обґрунтування та підтвердження вартості фактично покладається на виконавця, який є економічно зацікавленою стороною;

експертне підтвердження ціни ініціюється та фінансується виконавцем, ґрунтується на вихідних даних виконавця, а також готується та надається виконавцем;

замовник обмежений у здійсненні контролю, оскільки не має права вимагати деталізації структури ціни та не має можливості належно перевіряти або заперечувати експертні висновки.

Нормативне регулювання подання рекламаций у сфері закупівель безпілотних систем зосереджено на рівні військових частин і постачальників та участі Агенції у системному управлінні якістю закупленої нею продукції не забезпечує.

За інформацією КСЛ ЗСУ, переважна кількість ремонтів безпілотних систем проводилася майстернями підрозділів, а джерелами фінансування ремонтів були значною мірою особисті кошти військовослужбовців підрозділів та благодійних організацій чи волонтерів.

Процес розподілу безпілотних систем між військовими частинами здійснювався за окремими рішеннями Генштабу ЗСУ, а не за нормативно визначеною процедурою чи на підставі відповідного обґрунтування.

Щодо другого питання:

Вимоги нормативно-правових актів при плануванні оборонних закупівель безпілотних систем повною мірою не дотримані.

Визначена потреба в безпілотних системах реальну потребу ЗСУ в умовах воєнного стану повною мірою не відображала.

Формування потреби здійснювалося без нормативного врегулювання врахування специфіки застосування безпілотних систем (тактично-технічних характеристик тощо (далі – ТТХ), актуалізованої методології, унормованого порядку збору та узагальнення інформації щодо штатно-табельної потреби.

Показники видатків на придбання безпілотних систем розрахунками обґрунтовані, але фінансового покриття затвердженої потреби ЗСУ повністю не забезпечили.

Запити на постачання ТТХ, конфігурації, комплектації або варіанта постачання предмета закупівлі не містили, що в подальшому при проведенні закупівель призводило до необхідності їх уточнення та відповідно втрати часу.

За окремими командуваннями сил був наявний дисбаланс між визначеною потребою та її забезпеченням: в одних випадках допущено надлишкове забезпечення, в інших – недозабезпечення, що свідчить про недоліки у плануванні та розподілі ресурсів.

Щодо третього питання:

Вимоги нормативно-правових актів при здійсненні оборонних закупівель повною мірою не дотримувалися.

За конкурентною процедурою (рамкові угоди) укладено 114 державних контрактів, з яких 17 було анульовано. За неконкурентними процедурами укладено 383 державних контрактів, з яких 2 анульовано.

Загальна сума виявлених аудитом невідповідностей становить близько 77,3 млрд грн.

Більшу частину державних контрактів на виготовлення та поставку безпілотних систем вітчизняного виробництва укладено з порушенням Постанови № 256, що відповідно вплинуло на ціноутворення та обґрунтування вартості предметів закупівель.

Зокрема, 35 державних контрактів укладено без отримання висновків експертів щодо орієнтовної вартості, 13 державних контрактів – без розрахунків ціни та підтвердження дотримання граничного рівня прибутку.

У 5 державних контрактах встановлено перевищення максимальної орієнтовної експертної вартості предметів закупівель на 120,8 млн грн, що призвело до збільшення витрат державного бюджету.

Під час здійснення закупівель допущено порушення вимог законодавства щодо попередньої оплати: за 4 державними контрактами перевищено максимальний строк попередньої оплати (більше 12 місяців) на суму 8,1 млрд грн, за 2 державними контрактами здійснено попередню оплату понад законодавчо дозволена (з перевищенням на 5 відсотків) – на 133,6 млн грн.

Агенцією не була використана можливість мінімізувати вартість закупівель за 185 державними контрактами на загальну суму 103,2 млн грн.

За результатами порівняльного аналізу закупівельних цін Агенції з іншими державними замовниками, зокрема Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації, встановлено збільшення вартості закупівель на 813,0 млн грн.

Встановлено випадок укладення державного контракту з постачальником, який систематично не виконував зобов'язання з поставки безпілотних систем, що призвело до незабезпечення потреб ЗСУ.

Мало місце допущення учасника до рамкових угод без підтвердження його відповідності кваліфікаційним критеріям.

Крім того, укладено прямі контракти за "нагальною потребою" без належного обґрунтування та документального підтвердження обставин нагальної потреби.

У 45 контрактах, укладених за неконкурентними процедурами, терміни поставок не дотримані, як наслідок – нагальна потреба для ЗСУ своєчасно не забезпечена.

Придбано безпілотні системи за цінами, вищими від орієнтовної вартості в запитах на постачання, що призвело до збільшення вартості закупівель на 18,9 млрд грн та спричинило невиконання обсягів закупівель іншої номенклатури безпілотних систем.

Закуплено безпілотні системи за нагальною потребою без застосування електронної системи закупівель за цінами, вищими, ніж визначено рамковою угодою, що призвело до завищення вартості закупівель на загальну суму 17,8 млн грн.

Здійснено закупівлі з перевищенням вартості та кількості, передбачених запитами на постачання, зокрема закупівлю понад встановлені обсяги та закупівлю без передбачення в запитах на постачання.

Через брак фінансового ресурсу, за запитами на постачання недозакуплено безпілотних систем.

Щодо четвертого питання:

Умови державних контрактів на закупівлю безпілотних систем при їх виконанні дотримувалися неповною мірою.

Виявлено недотримання умов державних контрактів та недоліки під час управління їх виконанням: вимоги 3 державних контрактів на постачання безпілотних систем вітчизняного виробництва щодо кодифікації товару до моменту його передачі замовнику не виконано.

Внаслідок недотримання вимог щодо своєчасного подання уточненої комерційної пропозиції зі зменшенням вартості товару за 12 державними контрактами допущено непродуктивне відволікання бюджетних коштів на строк від 40 до 165 днів на загальну суму 237,4 млн грн.

За 15 державними контрактами допущено прострочення поставок, чим утворено прострочену дебіторську заборгованість у сумі 33,7 млн грн.

Передача КСЛ ЗСУ у 2024 році безпілотних систем іншим силам сектору безпеки і оборони здійснена з недотриманням вимог законодавства.

Механізм використання результатів зворотного зв'язку щодо відгуків про технічну експлуатацію безпілотних систем для здійснення якісних закупівель нормативно не встановлено. Як наслідок, для потреб ЗСУ закуплено

безпілотні системи, які мали негативні оцінки щодо експлуатації та досвіду застосування.

Кошти від штрафних санкцій за результатами претензійно-позовної роботи на суму 111,1 млн грн Агенцією до державного бюджету не перераховувалися.

Для усунення ідентифікованих Рахунковою палатою невідповідностей та недоліків сформовано відповідні рекомендації для Міноборони та Агенції.

Слід зазначити, що на дату завершення аудиту, за інформацією об'єктів контролю, усунення окремих виявлених недоліків та невідповідностей уже здійснено, а саме:

Агенцією прийнято рішення щодо повернення з 1 вересня 2025 року до державного бюджету сум коштів, які надійшли як проценти, нараховані на суму попередньої оплати від неналежного виконання постачальниками зобов'язань, які в загальній сумі 152 млн грн перераховано до державного бюджету;

штрафні санкції за невиконання умов державного контракту в сумі 3,5 млн грн нараховані, пред'явлені та перераховані постачальником на рахунок Агенції;

Агенція врегулювала укладення додаткових угод до державних контрактів в частині зазначення їх підстав та приводів;

Агенцією як службою державного замовника забезпечено організацію функцій внутрішнього контролю шляхом сформованої відповідної штатної та організаційної структури, яка дасть змогу забезпечити функцію внутрішнього контролю та управління ризиками, та затверджено План контрольних заходів внутрішнього контролю на I півріччя 2026 року;

дублювання функцій між Головним управлінням логістики Генерального штабу ЗСУ і КСЛ ЗСУ усунуто.

ВИСНОВКИ

За результатами виконаної роботи Комісія дійшла таких висновків.

1. Щодо використання бюджетних коштів на військові інженерно-технічні і фортифікаційні споруди

Відповідно до аудиту Рахункової палати планування, фінансування та реалізація заходів із створення та утримання військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд здійснювалися фрагментарно, без належного системного та програмного підходу, що негативно вплинуло на результативність як використання бюджетних коштів, так і самого будівництва.

Нормативно-правове та організаційне забезпечення будівництва інженерно-технічних і фортифікаційних споруд було недостатнім, зокрема:

окремий державний програмний документ довгострокового розвитку був прийнятий лише у кінці 2024 року;

єдиний механізм стратегічного планування, координації та контролю був відсутній.

Планування ресурсів для будівництва фортифікаційних споруд здійснювалося з відповідними недоліками. У зв'язку з цим у 2023 році залишилися невикористаними 0,6 млрд грн, а у 2024 році (станом на 01.10.2024) із 37,4 млрд грн коштів резервного фонду використано лише 27 млрд грн (72,2 відсотка).

Організація обліку інженерно-технічних і фортифікаційних споруд була здійснена неналежним чином. Система збору та узагальнення інформації не забезпечила достовірних даних щодо їх кількості, стану та вартості. В оперативному обліку Міністерства оборони України відображено лише 65,2 відсотка паспортів фортифікаційних споруд. Завершення будівництва (документальне оформлення) 34,8 відсотка інженерно-технічних і фортифікаційних споруд через відсутність у повному обсязі відповідних документів аудитом Рахункової палати не підтверджено.

Державними замовниками укладення договорів на закупівлю товарів, робіт і послуг для забезпечення будівництва фортифікаційних споруд за найбільш економічно вигідними ринковими цінами повною мірою забезпечено не було. Встановлено ризики завищення вартості матеріальних ресурсів та послуг на понад 135 млн грн.

У зв'язку з вищезазначеним пропонується:

1) Кабінету Міністрів України:

розробити проект нормативно-правового акта про компенсаційні механізми за пошкодження та знищення об'єктів рухомого майна при виконанні робіт з будівництва інженерно-технічних і фортифікаційних споруд внаслідок збройної агресії російської федерації;

2) Міністерству оборони України:

здійснити актуалізацію (перевірку) побудованих фортифікаційних споруд з метою встановлення їх фактичного стану та готовності для використання за призначенням, постановки на оперативний облік.

Результат голосування:

"за" – 11,

"проти" – 0,

"утрималися" – 0.

2. Щодо здійснення оборонних закупівель за тиловим напрямом забезпечення Збройних Сил України

Відповідно до аудиту Рахункової палати на продовольче та речове забезпечення Збройних Сил України у 2024 році у Законі України "Про Державний бюджет України на 2024 рік" було передбачено лише

44,5 відсотка від необхідної суми, а на паливно-мастильні матеріали – 73 відсотки. Як наслідок, Збройні Сили України функціонували за рахунок часткового проїдання запасів, які істотно зменшилися. При цьому через хибні розрахунки та недоліки у плануванні 400 млн грн бюджетних призначень Міністерства оборони України залишилися невикористаними.

Понад 11 млрд грн були спрямовані Державним підприємством Міністерства оборони України "Державний оператор тилу" в дебіторську заборгованість. Механізм попередньої оплати у формі акредитиву гарантував як оплату, так і постачання продукції згідно з умовами контрактів, однак належного рівня їх виконання не забезпечив. Зокрема, у визначені строки не було поставлено продукції на суму 10 млрд грн, 800 млн грн було повернуто до державного бюджету, а кошти у сумі понад 31 млн грн стали простроченою дебіторською заборгованістю.

У 2024 році було впроваджено в дію нову модель тилових закупівель: Міністерство оборони України формує політику та контролює якість, а Державне підприємство "Державний оператор тилу" безпосередньо проводить необхідні закупівлі, яка, маючи потенціал до розвитку, через системні недоліки очікуваного результату не забезпечила. Розмежування функцій між Міністерством оборони України та Державним підприємством "Державний оператор тилу" щодо формування та виконання політики закупівель залишається недостатнім. Міністерство оборони України не забезпечило оптимальний розподіл закупівельних функцій між своїми підрозділами та службою державного замовника. Через несистемні кадрові рішення витрати на утримання підрозділів Міністерства оборони України, залучених до процесів тилового забезпечення, зросли на 35 млн грн. Разом з витратами на утримання Державного підприємства "Державний оператор тилу", що становлять 250 млн грн, це призвело до загального збільшення адміністративно-управлінських видатків у сфері тилових закупівель на 285 млн грн, що у 3,4 рази більше порівняно з 2023 роком.

Державне підприємство "Державний оператор тилу" здійснило 95 відсотків процедур закупівель через електронну систему, забезпечивши умови конкурентного середовища, однак через допущені порушення та помилки в тендерній документації 100 лотів (7,2 відсотка оголошених) були оскаржені та скасовані, 216 лотів (15,5 відсотка) визнані неуспішними через відсутність пропозицій.

Прозорість закупівель не гарантувала відбір надійних постачальників. Зобов'язання обраними постачальниками виконувалися із відхиленням щодо якості, обсягів та строків виконання у бік суттєвого погіршення для держави: з 718 контрактів, укладених Державним підприємством "Державний оператор тилу", за 429 контрактами (60 відсотків) відтерміновано або зменшено обсяги поставок, а 40 контрактів – розірвано. Постачальники, яким переносилися терміни поставок, уникали відповідальності та сплати санкцій за несвоєчасне та неналежне виконання зобов'язань. Через

нерезультативну претензійно-позовну роботу і неналежне застосування банківських гарантій бюджет недоотримав близько 2 млрд грн нарахованих штрафних санкцій.

Водночас не унормовано порядок підтвердження "нагальної потреби" у закупівлі. Застосування закупівель без електронної системи при визначенні такої потреби призвело до закупівель у 21 випадку за збільшеною вартістю на 395 млн грн порівняно з електронною системою закупівель.

Встановлено також факти неправомірного збільшення вартості закупівель майже на 98 млн грн. Перелік та обсяги закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення протягом року змінювалися 48 разів і врешті не були виконані повною мірою. У середньому виконання переліку та обсягів закупівель становило 81 відсоток – за продуктами харчування, 89 відсотків – за паливно-мастильними матеріалами і 69 відсотків – за 21 номенклатурною позицією речового майна.

Система контролю якості матеріальних засобів тилового призначення не забезпечила належного управління ризиками: порядок гарантування якості та процедури оцінки ризиків не визначено, план робіт з державного гарантування якості не затверджено. Технічні специфікації на речове майно залишалися недосконалими, а план їх оновлення – невиконаним.

Цифровізація процесів тилового забезпечення здійснювалася нерівномірно, зокрема стратегічний та оперативний рівні – де плануються потреби, формуються бюджети і проводяться закупівельні процедури, автоматизовано, а тактичний рівень, тобто фактичний облік забезпечення у військових частинах і на складах, залишився поза процесом цифровізації через відсутність затверджених технічних завдань і несвоєчасні управлінські рішення. Водночас саме тактичний рівень є критично важливим, оскільки без цифрового обліку фактичних потреб, руху майна, отримання та використання ресурсів неможливо забезпечити повний контроль ланцюга постачання та прозорість і достовірність даних для планування закупівель.

У зв'язку з вищезазначеним пропонується:

- 1) Кабінету Міністрів України:
розробити та затвердити нормативно-правовий акт щодо порядку документального підтвердження нагальної потреби в оборонних закупівлях;
- 2) Міністерству оборони України:
розробити і затвердити критерії оцінки діяльності Державного підприємства "Державний оператор тилу" з урахуванням впливу на забезпечення Збройних Сил України;

з метою усунення дублювань функцій та повноважень оптимізувати структуру і чисельність підрозділів тилових закупівель;

впровадити єдину автоматизовану систему логістичного забезпечення на всіх рівнях, забезпечити повне використання Інформаційно-комунікаційної системи "Управління логістичним розвитком" та ІКС "DOT Chain";

провести аналіз чинних технічних специфікацій на речове майно з урахуванням потреб бойових підрозділів, оновити застарілі або вилучити непридатні до виконання вимоги.

Результат голосування:

"за" – 11,

"проти" – 0,

"утрималися" – 0.

3. Щодо здійснення оборонних закупівель безпілотних систем Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України у період 2022–2023 років та I кварталу 2024 року

У 2022–2023 роках законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти не передбачали повноважень Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та Департаменту забезпечення Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України щодо закупівлі безпілотних систем, а також не визначали вимог до їх тактико-технічних характеристик, кількості, якості, комплектності, термінів і умов постачання. Належні правові підстави для здійснення таких закупівель були врегульовані лише у 2024 році.

Закупівля безпілотних систем у зазначений період здійснювалася переважно за прямими договорами, без застосування конкурентних процедур та за відсутності повноважень замовника щодо перевірки розрахунково-калькуляційних матеріалів постачальників.

Відповідно до аудиту Рахункової палати формування закупівельних цін здійснювалося на підставі висновків судових експертів, послуги яких оплачувалися самими постачальниками, що створювало додаткові ризики необ'єктивності визначення вартості. У результаті на придбання безпілотних систем у 2022–2023 роках та I кварталі 2024 року було використано 61 809 млн грн, з яких:

з порушенням вимог нормативно-правових актів – 3 365 млн грн;

з порушенням власних розпорядчих документів – 474 млн грн;

розрахунково недоотримано державним бюджетом – 199 млн грн.

Під час аудиту Рахунковою палатою усунуто завищення вартості закупівель на 3 339 млн грн.

Закупівельні ціни безпілотних систем подібних моделей, придбаних різними замовниками сектору безпеки і оборони, відрізнялися майже удвічі; без проведення маркетингових досліджень укладено сім договорів на 474 млн грн; без належної калькуляції витрат здійснено закупівлі на 2 741 млн грн; до ціни безпілотних систем неправомірно включено витрати на навчання операторів на 143 млн грн; не застосовано штрафні санкції за порушення

постачальниками строків виконання договорів на розрахункову суму 163 млн грн.

Зазначені недоліки та порушення в сукупності зумовили істотні ризики неефективного, непрозорого та економічно необґрунтованого використання коштів державного бюджету в умовах воєнного стану.

Постанова Кабінету Міністрів України "Про реалізацію експериментального проекту щодо здійснення оборонних закупівель безпілотних систем, засобів радіоелектронної боротьби та активних засобів протидії технічним розвідкам вітчизняного виробництва" від 24 березня 2023 року № 256 (далі – Постанова № 256) містить норми, що створюють підвищені ризики формування економічно необґрунтованої (завищеної) вартості безпілотних літальних апаратів та обмеження контролю держави за ціноутворенням під час закупівель, а саме:

закупівля здійснюється без застосування конкурентних процедур, що унеможливорює ринкове порівняння та перевірку рівня ціни;

відповідальність замовника за обґрунтованість вартості фактично мінімізована, тоді як підтвердні розрахунки формуються виконавцем;

визначення та підтвердження ціни покладається на виконавця — сторону, економічно зацікавлену у збільшенні її розміру, що створює потенційний конфлікт інтересів;

експертне підтвердження вартості ініціюється та фінансується виконавцем і ґрунтується на наданих ним вихідних даних, що підвищує ризик упередженості оцінки;

замовник обмежений у праві вимагати додаткові матеріали щодо структури ціни (склад витрат, собівартість, прибуток тощо), що звужує можливості її верифікації;

наявні правові обмеження істотно ускладнюють можливість замовника аргументовано переглядати або заперечувати запропоновану ціну;

за результатами аналізу укладених контрактів фіксуються випадки, коли фактичні ринкові пропозиції є нижчими за вартість, визначену на підставі експертних розрахунків.

У зв'язку з вищезазначеним пропонується:

1) Кабінету Міністрів України:

забезпечити розроблення та затвердження державного стратегічного документа у сфері оборонних закупівель безпілотних систем з визначенням єдиних підходів до планування потреб, формування тактико-технічних вимог та координації замовників сектору безпеки і оборони;

забезпечити нормативне врегулювання контролю за ціноутворенням у сфері оборонних закупівель безпілотних систем з метою запровадження прозорих механізмів формування цін та мінімізації ризиків їх завищення.

Результат голосування:

"за" – 11,

"проти" – 0,

"утрималися" – 0.

4. Щодо проведеного Рахунковою палатою аудиту відповідності на тему: "Закупівля безпілотних систем"

Актуальність зазначеного контрольного заходу зумовлена тим, що в умовах збройної агресії одним з головних елементів ведення бойових дій стали безпілотні системи, які суттєво підвищують ефективність розвідки та ураження, зменшують ризик втрат серед особового складу, є критично важливою зброєю для забезпечення обороноздатності країни та на закупівлю яких протягом останніх років використано сотні мільярдів гривень.

Водночас масштабні оборонні закупівлі у воєнний час є терміновими і здійснюються в умовах обмеженої конкуренції та динамічних змін потреб фронту. Це зумовило підвищені ризики для належного використання бюджетних коштів, зокрема щодо обґрунтованості цін, якості продукції, дотримання строків та повноти виконання державних контрактів.

Основні питання проведеного аудиту:

1. Нормативно-правове забезпечення здійснення закупівель безпілотних систем для потреб Збройних Сил України (далі – ЗСУ).
2. Дотримання вимог нормативно-правових актів при плануванні оборонних закупівель безпілотних систем.
3. Дотримання вимог нормативно-правових актів при здійсненні оборонних закупівель безпілотних систем.
4. Дотримання умов державних контрактів про закупівлі безпілотних систем при їх виконанні.

Об'єктами аудиту за 2024 рік, з окремих питань – до 30.06.2025 були:

Міністерство оборони України (далі – Міноборони),

Генеральний штаб Збройних Сил України (далі – Генштаб ЗСУ),

Командування Сил логістики Збройних Сил України (далі – КСЛ ЗСУ),

Державне підприємство Міністерства оборони України "Агенція оборонних закупівель" (далі – Агенція).

Розглянувши вищезазначене питання Комісія пропонує:

- 1) Міністерству оборони України:

розробити єдиний механізм формування потреби у безпілотних системах як складову методології формування потреби ЗСУ в озброєнні, військовій техніці та матеріально-технічному забезпеченні з адаптацією до умов воєнного стану;

визначити та затвердити стандартизовану форму документа, який передбачатиме ключові параметри для безумовної ідентифікації предмета потреби та умов постачання, зокрема ТТХ, модифікацію, комплектацію, терміни, місце та умови поставки, вимоги до особливостей та сумісності;

визначити критерії пріоритетності закупівель безпілотних систем, які відображають ключові параметри впливу на спроможність ЗСУ виконувати бойові завдання (рівень дефіцитності, строки постачання, внесок у враження, прогнози втрат, невідкладність потреби, рівень співвідношення вартості до потенціалу враження, рівень впливу на спроможність);

розробити механізм автоматичного врахування донесень про забезпечення ЗСУ озброєнням, військовою (спеціальною) технікою та боєприпасами та матеріально-технічним забезпеченням за закріпленою номенклатурою у моделі потреби;

створити єдину інтегровану інформаційну систему, яка відобразатиме потреби, вартість, терміни поставок, їх пріоритети та наявний фінансовий ресурс та пов'язуватиме їх із планами закупівель та управління контрактами на постачання (розроблення, модернізацію, ремонт) озброєння, військової та спеціальної техніки, ракет і боєприпасів та іншого військово-технічного майна і послуг для ЗСУ;

розробити та затвердити порядок перегляду (актуалізації) орієнтовної вартості предмета закупівлі;

запровадити єдиний механізму збору, аналізу та оперативного доведення інформації про ефективність експлуатації безпілотних систем до підрозділів, відповідальних за визначення потреби та їх закупівлю;

2) Державному підприємству Міністерства оборони України "Агенція оборонних закупівель":

розробити та затвердити порядок визначення переможців для укладення державних контрактів з урахуванням специфіки висновків про спроможність підприємств поставити (виготовити) безпілотні системи;

посилити внутрішній контроль за станом здійснення процедур закупівель безпілотних систем, укладення договорів на виготовлення та поставку (закупівлю) товарів оборонного призначення, а також контролю за їх виконанням.

Результат голосування:

"за" – 11,

"проти" – 0,

"утрималися" – 0.

5. Щодо структури Рахункової палати, підрозділ якої здійснює контроль (аудит) використання коштів державного бюджету України у сфері національної безпеки і оборони

В умовах повномасштабної російської агресії, що триває вже понад чотири роки, видатки державного бюджету України на національну безпеку і оборону, зокрема, у 2025 році склали більше 60 відсотків і мають тенденцію до подальшого зростання.

Питання контролю за використанням коштів у сфері національної безпеки і оборони у Рахунковій палаті забезпечує Управління контролю у сфері безпеки, оборони та ВПК (далі – Управління) у складі Департаменту контролю (аудиту) у сфері оборони, безпеки, судочинства, правоохоронної діяльності та юстиції.

Штатна чисельність Управління становить 31 штатну одиницю, із яких: 16 посад є вакантними, а 15 працівників забезпечують діяльність Управління, що становить 1,8 відсотка штатної чисельності Рахункової палати.

У зв'язку з цим Комісія рекомендує Рахунковій палаті організаційно та кадрово зміцнити Управління, пріоритетно посиливши його структуру та спроможність відповідно до ризиків та загроз сьогодення, особливої важливості напряму діяльності, його актуальності, кількості відповідних розпорядників та обсягу коштів державного бюджету України, що підлягають контролю.

Результат голосування:

"за" – 11,

"проти" – 0,

"утрималися" – 0.

ПРОПОЗИЦІЇ

З огляду на те, що Комісією впродовж її діяльності було розглянуто питання, які належать до основних завдань, визначених постановою Верховної Ради України від 27 березня 2025 року № 4338-ІХ, Комісія вважає за необхідне:

1. Заслухати і обговорити звіт Комісії про виконану роботу на пленарному засіданні Верховної Ради України.

2. Верховній Раді України звіт Комісії взяти до відома.

3. Направити звіт Комісії та висновки до нього Президенту України – Верховному Головнокомандувачу Збройних Сил України, Прем'єр-міністру України.

4. Направити звіт Комісії та висновки до нього Кабінету Міністрів України, Міністерству оборони України, Міністерству внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора, Службі безпеки України, Державному бюро розслідувань, Національному антикорупційному бюро України, Національній поліції України, Бюро економічної безпеки України, Державній спеціальній службі транспорту, Рахунковій палаті для опрацювання та врахування в подальшій роботі.

5. Органам державної влади та іншим державним органам, зазначеним у пункті 4 цієї Постанови, у місячний строк поінформувати Верховну Раду України про результати опрацювання звіту Комісії.

6. Оприлюднити звіт Комісії на офіційному веб-сайті Верховної Ради України.

7. Припинити повноваження Комісії.

